

عنوان مقاله:

علامه طباطبایی و فلسفه علوم انسانی: روایتی از یک "مواجهه - چالش"

محل انتشار:

دو فصلنامه اندیشه علامه طباطبائی، دوره 5، شماره 9 (سال: 1397)

تعداد صفحات اصل مقاله: 28

نویسنده:

سید محمود نجاتی حسینی - استادیار گروه جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکزی، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

در تاریخ اندیشه، به‌عنوان دانشی تخصصی که با مطالعه تاریخی تبارشناختی تکوین اندیشه‌ها سروکار دارد، نقطه عزیمت علم انسانی مدرن است و سپس «روشنگری» اوج علم انسانی-اجتماعی مدرن تلقی شده و درنهایت، «جامعه‌شناسی»، ملکه علوم اجتماعی، به قول آگوست کنت، به‌عنوان میراث‌دار همه آنچه علم اجتماع می‌نامیم و می‌دانیم، تثبیت شده است. از این‌حیث، آنچه که امروزه به‌عنوان میراث نیم هزاره‌ای از خانواده بزرگ معرفتی فکری علوم انسانی-اجتماعی مدرن در جامعه‌شناسی می‌بینیم، محصول طبیعی یک تاریخ غربی مدرن از اندیشه‌ورزی فلسفی، فرهنگی و اجتماعی کاملاً منسجم و منطقی و متدیگ و تئوریک است. چیزی که در جهان‌های غیرغربی، به‌ویژه جهان رقیب غرب، جهان اسلام، به‌عنوان یک «سنت معرفتی عقیدتی» پریشینه، با قدمتی یک و نیم هزاره‌ای شکل تاریخی متمایز و شکل‌بندی اجتماعی فرهنگی متفاوت به خود دیده و گرفته است. از منظر فلسفه علوم انسانی مواجهه علامه طباطبایی است در این موضع محل تأمل است. مقاله حاضر نیز روایت این مواجهه است. داستان علامه طباطبائی نیز، به‌عنوان سرحلقه آخرین فیلسوفان سنتی مسلمان در عصر شبه‌مدرن جهان اسلام و «خرده‌جهان شیعی»- یعنی جهان یک اقلیت فرهنگی مذهبی پرشور از معارف مذهبی، کلامی، فلسفی و دانشی است که از توابع جهان اسلامی کلان است- و نیز از منظر متنی، در قالب همین مسئله جامعه‌شناختی و از منظر زمینه‌ای، در بطن همین بافتار تاریخی سنتی دینی، قابل‌روایت است. این مقاله، داستان مواجهه و چالش نماینده سنتی فلسفه اسلامی و دانش‌های اسلامی و معارف شیعی با فلسفه علمی و علم انسانی مدرن است. و همچنین روایتی است از امکان و ظرفیت‌های بالقوه یک فلسفه سنتی برای شکل‌دادن به یک شبه‌فلسفه علم انسانی از نوع مقدماتی آن از سوی علامه طباطبائی.

کلمات کلیدی:

علامه طباطبائی، شبه‌فلسفه علم انسانی، معارف شیعی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1126145>

